

The logo for unizo, consisting of the word "unizo" in a bold, lowercase, sans-serif font, centered within a white horizontal oval shape.

unizo

**Speerpunten voor lokale
relance**

Beste,

Weet u nog? Doorheen de verschillende coronagolven waren het uw ondernemers die hun emoties toonden, ze betreurden de stilte in de straten. Hun recht op ondernemen ontnomen. Maar wanneer ze konden, werkten ze keihard aan hun zaak.

Weet u nog? Het waren uw inwoners die hun wekelijkse afspraken misten. Hun sociale leven. En toen het zomer was, genoten ze dubbel zo hard van een lekker glas na het winkelen. In hun bubbel, in uw gemeente.

Uw lokale ondernemers zijn het peper en zout in de lokale gemeenschap. *Think global, love local.*

We leven al meer dan een jaar met het virus. De vaccinatie loopt. Maar een ziekte komt te paard, en gaat te voet. Net als de impact op de ondernemingen. Helaas.

Het voorbije jaar (her)ontdekten uw inwoners het wonen, werken en ontspannen in hun buurt. Zij snakken naar een leefbare gemeenschap, waar ze een lokaal aanbod van producten, winkels en diensten vinden. Waar tewerkstelling bij bedrijven met een duurzaam verhaal tot hun mogelijkheden behoort. Waar ze aan hun ondernemersdroom kunnen bouwen, mét de steun van hun lokaal beleid.

De verwachtingen en het gedrag van consumenten, werknemers en ondernemers werd herschreven. Met impact op ieders zaak. UNIZO zet alle zeilen bij en begeleidt meer ondernemers dan ooit, op hun maat en in elke fase van de onderneming. Duurzaam ondernemerschap. Ook in uw buurt maken we er werk van.

Ondertussen krijgt de relance op elk beleidsniveau vorm. Vanuit Europa maakt België aanspraak op € 5,95 miljard. Welke wordt verdeeld over Vlaanderen (€ 2,25 mia), Wallonië (€ 1,48 mia), Brussel (€ 395 mio), Franse gemeenschap (€ 495 mio), Duitse gemeenschap (€ 50 mio) en Federaal (€ 1,25 mia).

Samen hebben we veel in huis.

Wij vragen om deze middelen strikt voor relance te gebruiken en niet om een bestaand beleid vorm te geven. Voor de gemeenten brengt dit kansen met zich mee. Laat ons samen kijken hoe daar in uw gemeente werk van maken.

CEO

Provinciaal directeur

Voorzitter

Toekomstgericht ondernemen

Wat kan ik als gemeente doen om ondernemers te stimuleren?

⇒ Digitale infrastructuur

Digitale dienstverlening voor ondernemers is de eerste maar hoogst noodzakelijke stap. Plaats daar gepaste digitale infrastructuur naast. Denk aan gratis WIFI, laadpalen, glasvezel, 5G en artificiële intelligentie. Hier is een rol weg gelegd voor lokale ondernemers, maar ze hebben de lokale overheid nodig als partner. Bijvoorbeeld bij het uitbouwen van laadpalen en het 5G netwerk.

“Hoeveel méér schade had deze crisis aangericht zonder de digitale evoluties en inspanningen van de voorbije jaren, door bedrijven en overheden?”

⇒ Meer dan een wagenpark

Ondernemingen optimaliseren hun wagenpark. Zij schakelen (deels) over op elektrische wagens én investeren tegelijkertijd in (elektrische) bedrijfsfietsen. En toch staan steeds meer wagens & fietsen geparkeerd op de oprit, wegens het vele telewerken. Niet alleen voor een toekomstgerichte mobiliteit, maar ook in het kader van duurzaam energiegebruik is een dicht netwerk van oplaadpunten voor elektrische wagens én fietsen nu echt noodzakelijk.

⇒ Duurzaam ondernemen

- ⇒ Bied als lokale overheid gratis energiescans voor bedrijven aan, zoals in Hoogstraten (<https://www.hoogstraten.be/energiescanbedrijven>). Dit opent de ogen voor het bedrijf dat gescand wordt en heeft impact op de algemene energie-efficiëntie. Met dergelijk aanbod ondersteunt u ook een cruciale en toekomstgerichte sector.
- ⇒ Ook met thermografische luchtfoto's kan u grote energieverbruikers in kaart brengen. Zo gaat u specifiek aan de slag met de bedrijven die het meest baad hebben bij energieadvies en subsidies.
- ⇒ U kan gemeentelijke subsidies voor de plaatsing van zonneboilers, wamtepompen (in bedrijfsgebouwen, kantoren, etc...) voorzien. Bepaalde gemeenten gaan nog verder en ondersteunen met een energiecoach het volledige traject, van keuzemogelijkheden tot plaatsing.
- ⇒ Daarnaast bieden meer en meer gemeenten subsidies aan voor het ontharden van parkings. Water doorlatende klinkers zijn een goede oplossing. Let op dat een subsidie uiteindelijk niet omslaat tot een verplichting zonder bijhorende financiering.

⇒ Microgrids

Decentrale productie, opslag en verdeling van energie is de toekomst. Rond microgrids is er technisch een enorme vooruitgang geboekt, maar de verschillende beleidsniveaus moeten dit mogelijk maken. Gemeenten zijn vaak aandeelhouder van- of hebben een stevige invloed op bedrijven die instaan voor infrastructuur en verdeling van energie en warmte. U heeft een belangrijke rol.

(Lokale) mobiliteit en relance

In Vlaanderen zijn er tot 85 000 kilometer verharde wegen, 90% worden beheerd door de gemeentebesturen. Een enorme kans.

Voor we aandacht hebben voor mobiliteit en lokale bereikbaarheid is het erg belangrijk om te stellen dat dit een middel is. Een erg belangrijk middel, maar mobiliteit op zich zal niet stimulerend zijn als er aan andere voorwaarden niet voldaan is. Ruimte voor ondernemerschap, zowel fysiek (zie fiche ruimtelijke ordening), financieel als fiscaal (zie fiche lokale fiscaliteit en financiële ademruimte) en beleidsmatig zorgen voor meer, duurzamer en kwaliteitsvoller ondernemerschap. Mobiliteit is een essentieel middel om dit te doen floreren.

De modal shift is volop bezig. De fiets haalt de auto in en we kiezen steeds meer voor kleinschalig lokaal vervoer, zoals de (deel)step. We kiezen zelf hoe we reizen. Dit wordt allemaal versterkt door de coronacrisis. Deze verschuiving vraagt niet om een anti-auto beleid, wel om een veiligere en meer stimulerende omgeving voor andere weggebruikers.

Meer inzetten op andere weggebruikers mag de bereikbaarheid van ondernemingen voor klanten én leveranciers niet belemmeren. Hoe innoveer je lokale mobiliteit met behoud en draagvlak van de lokale economie? Denk aan niet overlegde tonnages beperkingen die het ondernemerschap en de lokale economie negatief beïnvloeden .

Het begint bij een onderbouwde keuze, gebruik mobiliteit om de aantrekkelijkheid van jouw gemeente te verhogen. Stem het beleid hierop af door de circulatie, het parkeren en de openbare ruimte te herbekijken in een lokale mobiliteitspuzzel (binnen het toekomstig mobiliteitsplan van de vervoerregio).

De basis voor succes? In overleg met de verschillende stakeholders een duidelijke keuze maken. Luister naar hun invalshoeken en benut de kennis van jouw betrokken burgers!

⇒ Haak in op Vlaanderen

De Vlaamse overheid stelde zich tot doel dat in 2024 tot 20% van de verplaatsingen met de fiets moet gebeuren, dat is een stijging van 4% t.o.v. vandaag.

Vlaanderen doet hiervoor ook financiële inspanningen en werkt aan een snellere uitrol van fietssnelwegen en het optimaliseren van het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk (BFF). Haak met je mobiliteitsbeleid in op de fietssnelwegen. Vlaanderen geeft hiervoor significante steun aan gemeenten. Voor elke € 2 die een gemeente investeert in fietsinfrastructuur, past de Vlaamse overheid € 1 bij.

In het kader van de relance maakt Vlaanderen nog extra middelen vrij voor fietsinfrastructuur. Meer info vinden jullie hier: [Relanceplan ondersteunt lokale fietsinfrastructuur \(vvsg.be\)](https://www.vvsg.be/relanceplan)

⇒ Wat kan ik als gemeente doen om ondernemers te stimuleren?

Welke elementen ondersteunen dergelijk beleid? Infrastructuur en ruimte voor de fiets en kleinschalig vervoer. Maar ook deelmobiliteit, van deelfiets tot deelauto. En waarom als lokaal

“ Bij de verdere uitrol van de basisbereikbaarheid moet bij de inplanting van mobipunten (Hoppin-punten) maximaal rekening gehouden worden met de bereikbaarheid van winkels en bedrijvzones. ”

- Daan Schalck, CEO North Sea Port en voorzitter MORA

bestuur niet zelf beginnen met het delen van het wagenpark? Wat zou zijn de mogelijkheden als bedrijfswagens ook gedeeld worden? De uitrol van Hoppinpunten en laadpunten voor elektrische (deel)auto's dragen bij aan het mobiliteitsbeleid.

Niet elke parkeerplaats moet op elk moment van de dag en week beschikbaar zijn. Flexibiliteit zorgt ook voor ruimte die gecreëerd wordt voor andere activiteiten die de gemeente levendiger maakt. Een goed rotatiesysteem en multimodaliteit zorgen voor een parkeerbeleid aangepast aan de noden van het moment en aan de beschikbare ruimte.

⇒ **Voorbeeld**

De stad Deinze maakte heel expliciet werk van een aanpak rond mobiliteit. Zonder extreem voor of tegen 1 vervoersmiddel. Er werd zowel binnen de juiste verhoudingen plaats gemaakt voor parkeren, ingezet op auto delen en bereikbaarheid. Maar ook de fiets, openbaarvervoer en trage wegen kregen een belangrijke plaats. Eer info hierover:

<https://www.deinze.be/mobiliteit>

Ook voor gemeenten met minder middelen, andere prioriteiten of een ander uitgangspunt zijn er mogelijkheden om de mobiliteit aan te pakken. De gemeente Deerlijk zette specifiek in op fietsstraten: <https://www.deerlijk.be/fietsstraten>.

Het is belangrijk dat er keuzes gemaakt worden. Inspiratie is altijd een meerwaarde, maar de lokale context is altijd belangrijk en vertaling zal altijd nodig zijn.

Creëer financiële ruimte

⇒ **Betaal uw leveranciers tijdig**

Volgens het laatste betaalrapport van Graydon betalen de gemeenten 35% van hun leveranciers niet binnen de afgesproken termijn. Dit heeft een grote invloed op de liquiditeit en de investeringsmogelijkheden van deze ondernemers.

“Verhogen van ambitie is op het gemeentelijke niveau één van de belangrijke poorten naar meer productiviteit”

- Stijn Baert, arbeidseconoom UGent

20% van de economie draait op overheidsopdrachten, ook lokaal

Hoe zorg je als duurzaam lokaal beleid voor een lokale invulling van die overheidsopdrachten?

- Bespreek en implementeer het charter “[Toegang van kmo’s tot overheidsopdrachten](#)”.
- Organiseer elke legislatuur, met UNIZO, de infosessie ‘**Hoe doe ik zaken met mijn stad/gemeente**’:
 - Informeer jouw ondernemers over de wet op de overheidsopdrachten.
 - Licht als gemeentebestuur het aankoopbeleid en nakende investeringen toe.
 - Faciliteer direct contact tussen ondernemers en aankoopverantwoordelijken.

In provincie Limburg bestaat sinds 2020 het platform <https://www.aanbestedingeninlimburg.be>, waar ondernemers zichzelf aanbieden aan de Limburgse gemeenten. Daarnaast biedt de stad Hasselt juridisch advies aan voor ondernemers bij hun eerste overheidsopdrachten. Zodat zij hun eerste stappen soepel nemen.

⇒ **Dienstverlening**

Biedt ten minste een minimumdienstverlening aan via digitale en fysieke **aanspreekpunten** voor ondernemers en ondernemersvragen. Zo vorm je de brug tussen de lokale overheid en de lokale ondernemers en kan je individuele noden van ondernemers opvangen.

Zijn de middelen niet aanwezig? Benut je [UNIZO GOV-service](#), UNIZO staat je graag bij met advies en informatie.

Een beperkt budget? Werk samen met een buurgemeente en werf samen een fulltime ambtenaar aan. Met een voltijdse vacature trek je samen meer kandidaten aan met de juiste competenties. De gemeenten Kuurne en Zwevegem werkten in 2020 succesvol samen en creëerden zo een aanspreekpunt en beleidsmedewerkers voor lokale economie.

⇒ **Netwerkvorming**

Think global, love local. Niet toevallig de UNIZO-slagzin voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Pas wanneer u de ondernemers(noden) kent, kan u inzetten op lokale economie.

Ga als lokaal beleid systematisch in gesprek met ondernemers. Ken hun noden en luister naar de opportuniteiten die zij zien. Werk samen met de bestaande UNIZO-ondernemersverenigingen, lokale economische raad of bedrijvenverenigingen. Begeef u oprecht naar het netwerk van de ondernemers, zij hebben altijd input voor uw gemeente.

⇒ **Ondernemers ondersteunen en weerbaar maken voor de toekomst.**

Op een nieuwe pandemie, het eigen welzijn of een veranderende markt heeft het lokale beleid geen impact. Op bereikbaarheid, gemeentelijke belastingen of het vergunningenbeleid wel.

Reken op ondernemersorganisaties, brugfiguren en coaches. Zij zijn experts in onderzoeken en implementeren van investeringen, energiebesparing of digitale ontwikkeling. Laat uw ondernemers begeleiden bij de implementatie en creëer een duurzame lokale economie.

⇒ **Stimuleer lokaal consumeren**

Corona heeft veel veranderd. Ook ons koopgedrag. 65% van de mensen koopt sinds corona bewust lokaal. We kopen én meer online, én meer in de buurt.

Hoe stimuleer je Winkelhieren als gemeente?

- Communiceer

Roep via gemeentelijke communicatie op om lokaal te consumeren. Er zijn veel succesvoorbeelden, waarbij het beleid z'n inwoners én ondernemers inspireert om voor elkaar te kiezen. (#ikwinkelhierinAarschot, de goodiebags in Lebbeke, de winkelhier-eindejaarsactie in Puurs-Sint-Amands, de straatoverspanningen in Maaseik)

Take Away is niet meer weg te denken. Verzamel uw horeca op een gemeentelijke take-away lijst en geef de lijst een prominente plaats in uw gemeentelijk communicatieplan. Roep regelmatig consumenten om de horeca te steunen én vraag ondernemers zich te registreren.

- Duurzame gemeentelijke aankoopbonnen

De Stad Dendermonde geeft 20% korting op lokale aankopen bij handelaars en horeca. Wanneer de stad € 100 000 investeert, krijgt de lokale economie een injectie van € 500 000. Zorg ervoor dat uw gemeentelijke aankoopbonnen ook digitaal aangekocht worden.

- Lokale data is het nieuwe goud

Data zijn de hoeksteen van een geïnformeerd en efficiënt beleid. Zij onderbouwen en verbeteren uw beleidsbeslissingen. Denk aan strips in het wegdek (mobiliteitsingrepen), het opkopen van data bij telecomproviders (bezoekersaantallen bij evenementen) of shoppinggedrag via digitale klantenkaarten. Stel de data ter beschikking van de ondernemers en ondersteun mee bij opportuniteiten of bedreigingen.

⇒ **De kracht van vorming en coaching**

Faciliteren van opleiding en begeleiding is cruciaal in het ontwikkelen van ondernemers, ondernemerschap en de arbeidsmarkt. UNIZO heeft inhoudelijke ondersteuning én werkt regelmatig met steden en gemeenten formules op maat uit. Daarnaast is onze lokale vereniging hét lokale netwerk bij uitstek waarin (pre-)ondernemers (in)formeel groeien en leren.

Deze crisis heeft het belang van deze veerkracht en het mentaal welzijn onderstreept. We verwachten een opstoot van financiële en menselijke problemen. Ook bij uw ondernemers. Mensen die mogelijk aankloppen bij het OCMW, of net niet, omdat ze zich schamen. Neem daarom contact met Dyzo en lokale zelfstandige (mentale) hulpverleners. Communiceer over deze dienstverlening en voorzie een laagdrempelig aanspreekpunt.

Lokale fiscaliteit

⇒ Principes

Hieronder krijgt u een aantal principes om het ondernemerschap te stimuleren of op z'n minst niet af te remmen. Wij spreken van een taks-shift op lokaal niveau. Afhankelijk van de invulling kan dit vergaande gevolgen hebben voor de lokale economie en de ondernemers.

- Corona leidt ook voor uw gemeente tot financiële krapte. Besparen moet de eerste reflex zijn, ga niet extra belasten.
- Blijf weg van pestbelastingen. Als het gaat om belastingen op zaken die erg veel (administratieve) bewijslast bij ondernemers legt, legt dit onnodige druk en last bij de ondernemers.
- Zorg ervoor dat de rentabiliteit van de onderneming niet onder druk komt te staan door de belasting of retributie.
- Eenduidigheid en helderheid zijn erg belangrijk.
- Zorg ervoor dat belastingen op ondernemingen en ondernemers in evenwicht zijn met de dienstverlening die ze krijgen van de stad of gemeente.
- Gebruik een grote vrijstellingsvoet om kleine en startende ondernemingen de nodige ruimte te geven.
- Belastingen op consumptie zijn eerlijker.
- Maak een onderscheid tussen belastingen die sturend zijn en belastingen die opbrengen voor de stad of gemeente.

Het ideale verhaal is een eenduidige ondernemersbelasting, dit is moeilijk te verwezenlijken maar kan wel op sectorniveau. (Een voorbeeld hiervan zien we in Antwerpen in de horeca belasting).

⇒ Fiscale ademruimte en financiële inspanning goede voorbeelden

Bij hun heropstart zullen lokale ondernemers niet vanaf dag 1 de zelfde omzet genereren als voorheen. Door het heffen van belastingen uit te stellen, te schrappen of aan te passen creëer je ademruimte om deze crisis te overleven én kunnen ondernemers zelf investeren in hun relance.

- Korting op opcentiemen of andere belastingen voor ondernemers die starten/aanwerven/investeren.
- Herbekijk belastingen gericht op specifieke sectoren (zoals nachtwinkels, taxi's,...). Zij worden ook getroffen door de huidige crisis.
- Door meer financiële ruimte voor promotie, zal de omzet stijgen. Belastingen op reclame uitstellen of doen dalen dragen hieraan bij.
- Lokale toeristenbelasting weegt ook op de lokale economie, net als belastingen op terras. Zeker na vele maanden verplichte sluiting.

Met fiscale steun in belangrijke levensfasen helpt de gemeente z'n ondernemers vooruit, en helpen die ondernemers op hun beurt om de beleidsdoelstellingen te halen. Dit is geen blanco cheque, maar wel een beloning voor de inspanningen van ondernemers. In deze crisis zal het optimaliseren van deze fiscale steun ook erg belangrijk zijn.

Lokale ruimtelijke ordening

⇒ **Leegstand**

De leegstand in onze kernen stijgt jaar op jaar, waarbij we de gevolgen van de coronacrisis nog niet volledig in kaart hebben. We moeten vermijden dat een vicieuze cirkel wordt gestart waarbij een kern met 'gaten' de oorzaak is dat ook goed draaiende ondernemingen niet meer investeren in de centra van steden en gemeenten. Zeker nu er wel nog massaal geïnvesteerd wordt in perifere handels-vestigingen, al dan niet in shoppingcentra.

Toch zijn, ook tijdens de corona crisis heel wat starters bijgekomen die naast online-aanwezigheid vaak een fysieke plek zoeken om te ondernemen.

⇒ **Kernversterking**

Een goed kernversterkend beleid vertrekt vanuit een 'bedrijvige kern' waar de diverse ondernemers elkaar kunnen versterken én de aantrekkingskracht van de kern kunnen verhogen. Retail, diensten en kmo's zorgen voor een goede mix met administratie, cultuur, scholen,... en wonen.

⇒ **Ruimtegebruik**

Duurzaamheid en circulariteit zijn belangrijke aandachtspunten in de toekomstige ontwikkeling en locatie van productiebedrijven. Aandacht voor hergebruik, niet alleen van materialen, maar ook van plekken om te ondernemen dient hoog op de agenda te staan.

Faciliteren van samenwerking is een extra stimulans om thema's zoals verweving, zuinig ruimtegebruik en energetische doelstellingen te realiseren. Aandacht voor vrijetijdseconomie en landbouw mag niet vergeten worden.

⇒ **Beleid dat bestaat**

Met het integraal handelsvestigingsbeleid krijgt u mogelijkheden en instrumenten om een kernversterkend beleid toe te passen. Via planning en verordeningen kan u sturen in gerichte locatie van (handels)zaken én in het beperken van perifere detailhandel.

Een aantal steden en gemeenten hebben hun kernwinkelgebied afgebakend, maar laten nog teveel na om hier gerichte acties op te starten. De vrees voor een ontradingsbeleid maakt dat de afbakening van de winkelarme gebieden niet van de grond komen. UNIZO raadt aan om elke investering te omarmen, en waar mogelijk toe te leiden naar uw centrum.

U heeft de mogelijkheid om via diversificatie van onroerende voorheffing investeringen in specifieke zones, bij voorkeur dus kernwinkelgebieden, te stimuleren. Vlaanderen kan hier ondersteuning bieden via aanleveren van data, analyseren en stimuleren van beleidsplannen detailhandel, met gerichte acties voor een kernversterkend beleid.

“ De steun tijdens de crisis heeft alvast geholpen. Grote vraag is nu of de relance hetzelfde kan bewerkstelligen. Zo niet, zal de economische nasleep van corona, het gewijzigd winkelgedrag, ... zich laten voelen, zowel in de leegstandcijfers als in investeringen. ”

- Peggy Verzele, directeur van de studiedienst van CIB Vlaanderen

VLAIO lanceert regelmatig projectoproepen; relancemaatregelen moeten hier integraal deel van uitmaken. Focus hierbij op projecten waarbij de ondernemers direct belanghebbenden zijn en er via gerichte, gezamenlijke investeringen een hoge ROI is voor zowel gemeenten als ondernemers.

Betrek ondernemers en sectoren in vooroverleg, hun regionale kijk op ruimtelijke ordening is een stevige hefboom.

⇒ **Wat kan ik als gemeente doen om ondernemers te stimuleren?**

De impact van corona wordt groot. Het leegstandsrecord uit 2020, met 11,8% gemiddelde leegstand, wordt zéker verbroken.

Eenzijds is een betonstop voor retailpanden nodig om de immomarkt terug in evenwicht te brengen. Anderzijds hebben structureel leegstaande panden helemaal geen duurzame toekomst. Enkel door te renoveren, vergroten, verkleinen of omvormen krijgen ze een nieuwe kans tot invulling. Elk lokaal beleid moet dit ondersteunen met investeringspremies. Bouw aan een bedrijvige kern, voor inwoners die in hun buurt willen wonen, (tele-)werken, ontspannen en consumeren.

Binnen een beleidskader 'Ruimtelijke Economie' dienen verschillende acties uitgewerkt waarbij prioriteit wordt gegeven aan aanpassing van en flexibiliteit in stedenbouwkundige voorschriften. Zo kunnen flexibele functiewijzigingen en regelluwe zones zorgen voor een innovatieve en toekomstgerichte aanpak van ondernemen.

Extra stimulansen voor hergebruik en renovatie van panden in de kernen staan garant voor een ruimtelijke, ecologische en energiebesparende aanpak. Een politiek van lokale aanbestedingen kan dit alleen maar versterken. Snelle administratieve afhandeling is hierin belangrijk.

- De stad Gent voorziet gerichte subsidiëring en ondersteuning voor starters en/of verhuizers, en dit binnen een duidelijk beleidskader.
- De stad Mechelen werkt met het project 'MEST' aan gerichte invulling van leegstand in de kern, en tegelijk aan kansen voor jonge of startende ondernemers.
- De stad Lier heeft op zijn grondgebied diverse zones afgebakend, en gekoppeld aan stedenbouwkundige voorschriften, waardoor er een duidelijk kader is voor toekomstige investeringen in de stad.